

Міхно О. (2018) Педагогічний календар. Вересень 2018: [пед. календар на вересень 2018 р.: 90 років від дня народження Миколи Ярмаченка (1928–2010); 140 років від дня народження Михайла Галушинського (1878–1931); 200 років від дня народж. Йосафата Кобринського (1818–1901); 100 років від дня народж. Василя Сухомлинського (1918–1970); 140 років від заснування (1878) першої Київ. приватної жіночої гімназії О. Т. Дучинської; 280 років від заснування (1738) першої спеціальної школи мистецького спрямування в Україні – Глухівської школи співу та інструментальної музики; 110 років від відкриття (1908) Чернівецької школи для сліпих та глухонімих дітей; 25 років від виходу (1993) журн. НАПН України «Педагогіка і психологія»]. *Справи сімейні*. №8. С. 24–28.

Mikhno O. (2018) Pedagogical calendar. September 2018: 90 years since the birth of Mykola Yarmachenko (1928-2010); 140 years since the birth of Mikhail Galushchinsky (1878-1931); 200 years since birth. Yosafat Kobrinsky (1818–1901); 100th Birthday. Vasyl Sukhomlinsky (1918–1970); 140 years since the foundation (1878) of the first Kiev. the private women's gymnasium of OT Duchinsky; 280 years since the foundation of the first special school of art in Ukraine (1738) - the Hlukhiv School of Singing and Instrumental Music; 110 years since the opening (1908) of the Chernivtsi School for the Blind and Deaf Children; 25 years since the publication (1993) of the journal of Pedagogy and Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine]. *Справи сімейні*. №8. Pp. 24–28.

Педагогічний календар. Вересень 2018

90 років від дня народження Миколи Ярмаченка (1928—2010), українського вченого-педагога, засновника і першого президента Національної академії педагогічних наук України

Микола Дмитрович Ярмаченко народився 6 вересня 1928 р. в с. Черемошні Поліського (Хабенського) р-ну Київської обл. У 1947 вступив до Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького на дефектологічний факультет. Після отримання диплома (1951) вступив до аспірантури, яку закінчив у 1954. У тому ж році захистив кандидатську дисертацію, а в 1969 — докторську. Обидві вони присвячені проблемам сурдопедагогіки.

З 1954 по 1973 р. працював у Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького асистентом (1954—1956), старшим викладачем (1956—1959), завідувачем кафедри дефектології (1959—1965), завідувачем кафедри сурдопедагогіки (1965—1970), проректором з навчальної роботи (1968—1973).

Очолити в 1973 Науково-дослідний інститут педагогіки УРСР, М.Д. Ярмаченко зосередив зусилля наукового колективу на вирішенні актуальних проблем педагогічної теорії та практики, ініціював створення нових лабораторій, в результаті чого інститут зайняв почесне місце серед флагманів педагогічної науки не лише України, а й усього СРСР.

Враховуючи авторитет Миколи Дмитровича серед науковців та педагогів-практиків, 16 червня 1992 р. постановою Кабінету Міністрів його

було затверджено дійсним членом-засновником Академії педагогічних наук України і водночас призначено президентом-організатором Академії.

Творчий доробок ученого становлять понад 300 праць. Розпочавши педагогічну діяльність як дефектолог, М.Ярмаченко зосередив увагу на проблемах сурдопедагогіки в Україні. Результатом наукових досліджень стали такі фундаментальні праці, як «Свідомість у навчанні глухих учнів» (1963), «Виховання і навчання глухих дітей в Українській РСР» (1968), «Проблема компенсації глухоти» (1976), «Історія сурдопедагогіки» (1975) та ін.

Кращим надбанням вітчизняної педагогічної науки стали розвідки з педагогіки та історії педагогіки: «Актуальні питання педагогічної науки» (1978), «Народна освіта в Українській РСР» (1978), «Педагогіка. Підручник для студентів педінститутів та університетів» (1986), «Педагогічна діяльність і творча спадщина А.С.Макаренка» (1989), «Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (XIX — поч. XX ст.)» (1991), «Інститут педагогіки України: Нарис історії» (1996), «Академія педагогічних наук України: п'ятиріччя становлення і розвитку» (1997), «Педагогічний словник» (2001) та ін.

Помер М. Ярмаченко 24 травня 2010 р. Похований у Києві на Берковецькому цвинтарі.

140 років від дня народження Михайла Галущинського (1878—1931), українського педагога, військовика, публіциста

Народився Михайло Миколайович Галущинський 26 вересня 1878 у с. Дзвиняч Чортківського повіту на Тернопільщині. Початкову освіту дістав удома, середню отримав у Тернопільській гімназії. Тут належав до таємного гуртка «Студентська громада».

Університетську освіту здобув на філософічному факультеті у Львові та Відні (1898—1901). Уже в студентські роки віддався громадській праці: був у Львові головою студентського товариства «Академічна громада», а у Відні — головою «Січі».

Належав до провідних членів організації «Молода Україна», вів роботу серед студентської та учнівської молоді, залучаючи її до громадської активності. Важливим на той час був рух за українізацію Львівського університету, що доходило до конфліктів з польською владою. М. Галущинському, як й іншим студентам-українцям, довелося завершувати освіту у Відні.

Після університету розпочав педагогічну діяльність: у 1904—1909 був учителем гімназії в Золочеві, де також брав активну участь у культурно-освітній праці міста, в діяльності «Просвіти» та Педагогічного товариства. Із відкриттям у Рогатині української приватної гімназії ім. Св. Володимира Великого у 1909, став її першим директором. На цьому полі проявив себе як незрівнянний педагог, керівник і організатор освітньої галузі. У гімназії

викладали такі відомі педагоги, як історик Іван Крип'якевич, письменники Антін Крушельницький, Антін Лотоцький та ін.

У 1914 М. Галущинський став командантом Легіону Січових Стрільців. Згодом (у березні 1915), уступивши з даної посади, став зв'язковим військовим референтом УСС при вищому командуванні австрійської армії і пробув на цьому становищі до осені 1917.

Після війни М. Галущинський у Львові: працює в «Рідній школі», професором філії Академічної гімназії, Українського таємного університету, а згодом є довголітнім головою Товариства «Просвіта» (1923—1931). За його головування діяло 86 філій товариства, 2934 хати-читальні.

У 1928—1930 — сенатор (від Українського національно-демократичного об'єднання), віце-президент Польського сенату.

Найвищим імперативом у національному вихованні вважав українську державність. Михайло Галущинський ставив просвітню діяльність насамперед у виховну площину, освіту розумів глибше, про що писав: «... В освітній роботі не так важне питання знання і подавання науки, як радше виховна течія, котра має пронизувати освітню роботу». Провів титанічну роботу щодо захисту прав і гідності українського народу в Польщі.

Помер 25 вересня 1931 на 53. Похований у Львові на Личаківському цвинтарі.

200 років від дня народження Йосафата Кобринського (1818—1901), українського педагога, греко-католицького священника, громадського і політичного діяча

Йосафат Миколайович Кобринський народився 8 вересня 1818 в учительській родині. Прізвище Кобринських, очевидно, походить від назви містечка Кобриня, що на Волині, звідки його предки переселилися в Галичину. Отримав гарну освіту — як відмінника Львівської гімназії його перевели до генеральної семінарії у Відні.

Навчався в університетах Відня та Львова. У 1844 р. закінчив богословський факультет Львівського університету. Висвячений на священника. Був парохом у селах Москалівка (тепер у складі м. Косів, 1845—1853) та Мишин (тепер село Коломийського р-ну Івано-Франківської обл., 1853—1901).

Своїм коштом ще в 1842 р. видав буквар, в якому вперше в Галичині застосував «цивільний» шрифт. У 1848—1849 рр. — активний член Коломийської руської ради, один із організаторів аматорського театру та читальні в Коломії, учасник Собору руських учених (Львів, 1848). У 1890-х рр. — ініціатор заснування і фундатор Народного дому в Коломії.

Останні роки життя отець Кобринський цілком віддав спорудженню в Коломії Народного дому з театральною залою, бібліотекою, музеєм та промисловою школою для вбогих дітей.

Він був в окрузі єдиним священиком, який робив записи у церковних книгах лише українською мовою, хоча його за це постійно переслідували. Він знав сім мов, листувався з відомими людьми, і не тільки Галичини. Народний дім перетворився для нього на найзаповітнішу справу життя. За його ініціативою ентузіасти зробили кілька десятків скриньок і ходили з ними від села до села, збираючи пожертви на будівництво. З нього сміялися, адже ніхто не вірив, що цю фантастичну ідею можна довести до логічного завершення. Проте отець Йосафат не здавався. Люди власними фірами привозили в Коломию камінь і ліс, віддавали останні крейцери і самі тижнями працювали на будові.

Отець Кобринський не дочекався свята. Знесилений роботами, він помер 27 березня 1901 року, за рік до урочистого відкриття Народного дому.

Ім'ям Йосафата Миколайович Кобринського названо вулиці у Коломиї, Івано-Франківську, Львові, а також Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття.

100 років від дня народження Василя Сухомлинського (1918—1970), українського педагога, вчителя, директора сільської школи, публіциста, дитячого письменника

Василь Олександрович Сухомлинський народився 28 вересня 1918 р. в селі Василівка Олександрійського повіту Херсонської губернії (нині – Кіровоградська обл.) в селянській родині. Закінчив семирічну школу у рідному селі, навчався у педагогічному інституті в Кременчуці, але через хворобу в 1935 р. залишив навчання й розпочав роботу в школі, якій (за винятком двох воєнних років) присвятив усе своє життя. В 1938 р. заочно закінчив Полтавський педагогічний інститут.

В 1941 р. добровольцем іде на фронт. В січні 1942 р. був важко поранений, лише дивом залишився живий. Уламок снаряда залишився в його грудях назавжди. Після довгого лікування в шпиталі на Уралі він просився на фронт, проте комісія не могла визнати його навіть умовно здоровим для військової служби. Його призначили директором середньої школи в Уві (Удмуртія). Як тільки рідні місця були звільнені, він повернувся на батьківщину і став завідуючим районним відділом освіти.

В 1948 року В. Сухомлинський стає директором Павлиської середньої школи і беззмінно керує нею протягом 22 років до кінця своїх днів. Тоді це була звичайна школа, до того ж майже зруйнована за роки війни, знаменитою її зробив Сухомлинський.

Педагогу, як і філософу, потрібні десятиріччя, щоб сформулювати власні світоглядні принципи, сформулювати педагогічні переконання. Багато років пішло на це і в Сухомлинського. І ось, коли, здавалося б, настав час розквіту його духовних сил і таланту, прийшло 2 вересня 1970 року – день смерті великого педагога.

Гуманістична педагогічна концепція Василя Сухомлинського поєднує класичну і народну педагогіку, спрямована на виховання внутрішніх (психологічних) регуляторів особистості: совісті, почуття власної гідності, відповідальності тощо. Він є автором 55 педагогічних праць, більше 500 статей, понад 1500 оповідань і казок для дітей. Праці педагога перекладені на 59 мов світу накладом близько 15 млн примірників.

140 років від заснування (1878) першої Київської приватної жіночої гімназії О. Т. Дучинської

Київська приватна жіноча гімназія О. Дучинської – перший приватний заклад такого типу не лише в Києві, а й взагалі в Росії. Відкриття перших п'яти класів нового закладу освіти відбулося 14 вересня 1878 (VI клас почав функціонувати з 1879, VII клас – з 1880, а VIII педагогічний клас – з 1881). Гімназія разом з пансіоном містилася на розі Бібіковського бульвару (нині – бульвар Т. Шевченка) та вулиці Афанасівської (пізніше – Нестерівська, нині – вул. І. Франка). Восени 1902 р. гімназія святкувала новосілля на тодішній Тимофіївській вулиці (нині вул. М. Коцюбинського), № 7. Заснована гімназія завдяки зусиллям В. М. Ващенко-Захарченко (1840—1895).

Кількість учениць у гімназії постійно змінювалася, причому відбувалося значне їх збільшення протягом навчального року. Так, у 1879/1880 н. р. розпочали навчання в усіх класах разом 116 гімназисток, а закінчувала рік уже 191 дівчина, у 1883/1884 н. р. ці цифри були відповідно 206 та 258, у 1886/1887 н. р. – 194 та 367, у 1902/1903 н. р. – 269 та 387. Переважну частину учениць становили дочки дворян та чиновників, значно меншу – діти із сімей купців та міщан, невеликий відсоток належав дівчатам із середовища духовенства, селян.

У гімназії було введено викладання англійської мови, до курсу з природознавства додано відомості з анатомії та фізіології людини, збільшено кількість уроків з математики, фізики, географії. Заклад відзначався посиленою увагою, яку приділяли педагоги наочності. Унікальні кабінети фізики та природознавства, велика та добірна бібліотека виділяли гімназію серед інших жіночих закладів.

280 років від заснування (1738) першої спеціальної школи мистецького спрямування в Україні — Глухівської школи співу та інструментальної музики

Це був перший в Україні та Росії музичний навчальний заклад, який готував півчих і музикантів (гусярів, бандуристів, скрипалів) для Придворної співацької капели у Санкт-Петербурзі. Згідно з указом імператриці Анни Іванівни від 14 вересня 1738, у школі передбачався штатний розклад на 20 осіб: 17 учнів, 1 регент, 2 викладачі-інструменталісти.

Період найбільшої активності школи припадає на 1740—1950-ті рр. Тут викладали досвідчені майстри музичної справи: регент Ф.Яворовський, О.Брежинський, Ф.Негай, К.Каченовський, С.Андрієвський та ін. Традиції школи розвинули композитори Д.Бортнянський та М.Березовський, а також

М.Полторацький, Г.Головня та ін. Ця школа була своєрідним культурним центром українського музичного мистецтва 2-ї чверті і серед. 18 ст.

110 років від відкриття (1908) Чернівецької школи для сліпих та глухонімих дітей

25 вересня 1908 відбулося відкриття Чернівецької школи для сліпих та глухонімих. Її було організовано з ініціативи української інтелігенції на благодійні кошти чернівчан. Засновником школи став Іоан Бошняк. На Буковині на той час налічувалася значна кількість сліпих дітей, які проживали в гірських районах та не мали змоги вчасно отримати офтальмологічної допомоги. Тому кількість учнів цієї школи постійно збільшувалася, що потребувало добудови у 1910-1912 роках ще двох поверхів приміщення. Утримувалися учні за рахунок плати, яку вносили їхні батьки та за рахунок Міністерства освіти Румунії.

Плата за навчання та утримання дітей була високою. Хоча більшість учнів були українцями, навчання в школі відбувалося то румунською, то німецькою мовами, залежно від того, до складу якої держави входила Буковина. Поряд із загальноосвітньою відбувалася й професійна підготовка сліпих учнів. Їх переважно навчали лозоплетіння. За школою було закріплене колишнє панське господарство з ділянкою землі, фермою та садами. Сади збереглися до цього часу.

25 років від виходу (1993) науково-теоретичного та інформаційного журналу НАПН України «Педагогіка і психологія».

Перший номер журналу вийшов у вересні 1993. Нині журнал виходить 4 рази на рік. Головна мета (місія) видання полягає в сприянні періодичного фахового видання розвитку наукового потенціалу освітніх наук, педагогіки і психології, створенню простору наукової комунікації вчених з актуальних проблем розвитку освіти, освітніх наук, педагогіки і психології, інтеграції вітчизняної педагогічної і психологічної науки у світовий освітньо-науковий простір. Відповідальний секретар: Лідія Рапіна.